

ult and advise
Magistrates be
sters of Christ,
or they with
their Churches.
In het Neder-
venals het aan
in dienaren en
roepen, om met
adslagen en te
ieden openbare
n van Christus
ins hun ambt,
ij tevoren eene
gen hebben, in

is, dat de Over-
pelijk vijandig
e dienaren des
inkomen. Maar
L. En blijkbaar
Synode samen-
blijft, of niet
oont, mogen de
enkomen krach-
id niet kerken
ndere geschikte
e keus te werk
gen, doch zelve
3 niet maar om
hen bepalingen
gelen. (Zie wat
ze Confessie in
d medegedeeld.)
m van Koning
naar eigen in-
in te overwegen
a en conscientie-
eerdienst vast,
haar ingekomen
rument. Dat zij
is geen wonder
oortanders van
meerdere Kerken
e Confessie, die
h deze voorstan-
noemen, blz. 4,
an enkele woor-
te maken van
2. We kunnen
ten controleeren
n oogen kijken,
orden.

nodes, die deze
vrijdij is
Woords ook uit
Synode samen-
dan echter door
den. Maar deze
plaats. En wat
dan, evenals bij
kerkenordening
n kerken? Neen,
Woords. Anderen
iet mag, dat ook
hter deputeering
ren des Woords
mbt, de anderen
dat schijnt de
iet overduidelijk
te spreken van
eid der delegatie

heel andere be-
uit, dan in het
kenordening en
de Overheid, die

een medicijnen,
onheyl sal
[verdwijnen.
it een gram
[gemoet,
die u kwalijk
[doet,
gesont te leven
e zijn gedreven,
schent het
[jeugdigh bloet-
sinnen voet."

ht: „Op de ge-

werelts saken,
m vrolijk
[maken?
oeekt dan
[aldermeest
aen den geest!"

men de sporen
at de Romeinen
oogste goed be-
bekende woor-
n corpore sano"
ls zouden deze
e 2e helft der eer-

samenroep, en met deze samengeroepen beraadslaagt, en met hen beslist en regelt. En doet de Overheid het niet, dan doen de dienaren des Woords het, desverlangd of deemoeds met eenige anderen. Dan ook zijn het eigenlijk niet de kerken, die in Synode samenkomen, maar dienaren des Woords met afgevaardigden van Kerken. Een clericaal element komt hier uit.

En deze Synodes zouden nu het ideaal voor de Synodes onzer kerken moeten zijn? Eene Confessie, die zulke Synodes belijdt, zou voorgesteld mogen worden als leerende, wat de macht van Synodes volgens het Gereformeerde kerkrecht is? Mag men zich daarvoor zonder nadere toelichting op haar beroepen?

Deze Westminsterse Confessie heeft veel uitnemends, is een voortreffelijk Gereformeerd belijdenisgeschrift. Maar die voortreffelijkheid zit juist niet in Cap. XXXI De Synodis et Conciliis, Over Synodes en Concilies, al komen ook in dit hoofdstuk natuurlijk wel goede dingen voor. Hier wordt overheersching der kerk door de Overheid geleerd, en dominocratie, clericalisme, opperheerschappij van dienaren des Woords over de kerken, maar hier is niet een Gereformeerd kerkelijk samenleven, zoals onze kerkenordening dat regelt. Deze Confessie houdt niet goed uit elkander den toestand bij Oud-Israel, en dien in de Nieuwe bedeeeling, nu de kerk zelfstandig is, en de Overheid geene macht of zeggenschap van Godswege over haar heeft.

Dat doet ook de Synopsia niet, blijkens haar beroep op David, Salomo, Asa, Hiskia, Josia e.a., betreffende het doen samenkomen van Synodes door Overheden, Disp. XLIX, c. 22. Vooral als Christelijke en rechtzinnige mag of moet de Overheid heel wat doen inzake Synodes, c. 23, daar zij „eximium membrum" van de Kerk is, een uitnemend lid, voedster en verzorgster van haar, c. 21. Doch de saamroeping en zending ter Synode berust bij de kerk: Ut porro convocatio, ita et missio ad Synodum penes Ecclesiam est, idque pro ordine, ab et in Ecclesia stabilit, c. 26, d.i.: „gelijk verder de saamroeping, zoo berust ook de macht van zending naar de Synode bij de kerk, en wel naar de orde door en in de kerk vastgesteld". Dat is dus zuiverder dan in de Westminsterse Confessie. Zoo is het ook, wanneer de Synopsia zegt: „Want daar de kerk bestaat uit herders en het overige lichaam of de schapen, volgt, dat niet alleen de herders, maar ook de ouderlingen of gedeputeerden van het (kerk-)volk daarin deelnemen, en in haar stemrecht hebben moeten, en dat niet in eigen naam, maar in naam van de kerk, door welke zij gezonden zijn". (Cum enim Ecclesia constet Pastoribus et reliquo corpore seu ovibus, sequitur, non Pastores solos, sed et Presbyteros seu Deputatos populi, ei interesse et in ea suffragari debere; idque non suo, sed Ecclesiae a qua missi nomine), c. 28. Diakenen zijn niet uitgesloten, noch laici, d. i. „gewone" leden, doch „ab illis in publica hac actione, consilium et arbitrium potius, quam suffragium requiritur", c. 29, d. i. „van dezen wordt in deze openbare handeling veel meer raad en oordeel gevorderd, door hunne stem".

De Overheid, als zij Christelijk en rechtzinnig is, komt hier in eene bijzondere verhouding. Zij mag er niet alleen bij zijn als elk geloofge, maar ook als Christelijke Overheid, als beschermster en verdediger van het Concilie, die door hare autoriteit de orde handhaaft, verwarren en rustverstoorders onderdrukt, en zorgt, dat alles eerzaam en wettig geschiedt. Die zelfs geraadpleegd moet worden, en gevraagd hare meening te zeggen, ja, als het noodig is, ook moet stemmen. (Quin qui consulari, sententiam dicere rogetur, imo si opus fuerit, suffragetur). Daar het haar taak is, als handhaafster van de eerste en van de tweede tafel der wet, Godslastering te verhinderen, en kalmte en ongedeerdheid aan de kerk te verschaffen, en wat op de Synode besloten wordt, van kracht te doen zijn, en met wetten de sanctionneeren, en als het noodig is, ook met toevoeging van zekere burgerlijke straffen tegen de weerbarstigen, tot bekrachtiging van de openbare onderhouding of inachtneming.

woorden beteekenen, dat alleen in een gezond lichaam een gezonde geest kan wonen, is volgens Prof. Gunning¹⁵⁾ volkomen onjuist en nimmer door Juvenalis gezegd of bedoeld. Het Latijnsche „sanus", dat wij door „gezond" vertalen, werd n.l. niet in de eerste plaats van het lichaam, maar bij voorkeur van den geest gebruikt. Dit gaat zelfs zoover, aldus genoemde auteur, dat de Romeinen in het dagelijksch leven, wanneer het tegendeel niet uitdrukkelijk blijkt, bij het hooren van dit woord uitsluitend aan de geestelijke gezondheid dachten. Hiervan getuigen ook de ontkennde samenstellingen in-sanus en ve-sanus en de daaraan gelijkwaardige omschrijving male sanus, welke niet beteekenen ziek of ongezond, maar dwaas, krank- of waanzinnig.

Juvenalis heeft dus niet het begrip „gezondheid" van het lichaam overgebracht op den geest, maar juist andersom, ter wille van een woordspeling, een esthetisch begrip ook op het lichaam toegepast. In zijn 10de satire, waarin genoemde woorden voorkomen, wil hij eenvoudig te kennen geven, dat de gezondheid van geest het hoogste goed is, maar dat het voor een gezonden geest wenschelijk is, om volkomen genot te verschaffen en geheel beschikbaar te zijn, zoo mogelijk ook in een gezond lichaam te wonen.

15) Prof. Dr. J. H. Gunning: Opvoeding en Geestelijke Hygiëne. Verslag van de vergadering der Ned. Ver. tot bevordering der geestelijke volksgezondheid, 5 April 1930, blz. 23—24.

Met het oog daarop moet zij ook kennis van de zaken nemen, en op hare wijze rechter wezen, en kan zij ook stemmen. Of althans moet zij uit Gods Woord overtuigd worden, dat hetgeen besloten is, naar waarheid, recht, en goed is, opdat zij toch niet maar blind aanneme en uitvoere de meening en willekeur van een ander. (eaque quae in Synodo decernuntur, rata facere et sancire legibus, et si opus sit, poenis quoque quibusdam politicis adversus refractarios additis, ad vigorem publicae observantiae; hoc respectu quoque rerum cognitor et iudex suo modo esse debet, et suffragator esse potest), c. 30. Hiermede worden dus heel wat macht en invloed op eene Synode aan de Overheid toegekend. Dat dergelijke beschouwing over de roeping der Overheid, en over de verbinding van Overheidsmacht met de meerdere vergadering, beteekenis moest hebben voor de opvatting der kerkelijke macht en ten aanzien van de uitvoering harer besluiten, spreekt vanzelf. Overheidsmacht en kerkelijke macht en meerdere vergaderingen worden aldus niet voldoende onderscheiden en uit elkander gehouden.

Tot hetgeen de Synode te doen heeft, kan ook behooren de veroordeeling van personen, waarbij men niet overhaast te werk gaan moet (quae cunctanter peragenda), en die in schorsing en afscheiding, ban en anathema bestaat, c. 58. Bij ambtsdragers komt eene bijzondere censuur, de schorsing in, en de verwijdering uit, het ambt, ook zonder hoop van dat ooit te herkrigen. (In Ecclesiastica persona peculiaris est censura, a munere suspensio et remotio, etiam sine spe unquam recuperandi), c. 59. Maar hier moeten we blijkbaar goed onderscheiden tusschen het uitspreken van een oordeel of vonnis, en de uitvoering daarvan. Want nu volgt in c. 60: „Op de behandeling van, en de eindbeslissing over, de voorgestelde zaken op de Synode volgt de uitvoering, die bestaat in het zorgen voor de inachtneming der besloten zaken. (Tractationem et conclusionem rerum propositarum in Synodo, Executio sequitur, quae est in procuracione observantiae rerum decretarum), c. 60. Wat dus in cc. 58 en 59 behandeld is, evenals hetgeen daaraan voorafgaat, betreft nog slechts het uitspreken van een oordeel, het vellen van een vonnis, doch nog niet de vraag der uitvoering. Deze wordt eerst nu, in c. 61 vv., besproken. En daarom had het beroep in „De Heraut" van 1 Mei j.l. op cc. 58 en 59 van Disp. XLIX dezer Synopsia geene kracht.

Nu doet zich ten aanzien dezer uitvoering eene niet lichte vraag voor, zegt de Synopsia, n.l. bij wien deze uitvoering berust. Dus moet men de machten onderscheiden, de kerkelijke en de burgerlijke. De kerk of de Synode handelt of dwingt niet met lichamelijke kracht, doch slechts met geestelijke, door de kerken te vermanen aangaande haar ambt, de kotters en schandelijk levenden te verwijderen van de gemeenschap der kerk, maar niet te doen als de paus en de pausgezinden, door den huisvader uit zijn huisgezin, den burger uit de stad, den koning uit zijn rijk uit te werpen. (Atque hic non levis quaestio movetur, penes quos illa sit. Ubi discernendae sunt potestates, Ecclesiastica et Civilis. Ecclesia aut Synodus, non agit aut coarctat vi corporali sed tantum spirituali; Ecclesias monendo sui officii, haereticos et flagitiosos submovendo ab Ecclesiae communione, non autem ut antichristiane facit Papa et Papani, ejiciendo patrefamilias domo, civem urbe, regem regno), c. 61. De kerk, en dus de Synode, heeft tot zoover deze macht, dat zij door brieven aan de kerken of door gedelegeerden hare besluiten uitvoert. (Ergo ea res entenus est Ecclesiae ac proinde et Synodi: quae decreta, Synodaliibus Epistolis ad Ecclesias datis, aut per delegatos exsequitur). En dan wordt naar Hand. 15: 30, 30; 16: 4; 21: 25 verwezen, c. 62. Van een ingrijpen der meerdere vergaderingen, om zich in de plaats van kerkeraden te dringen en „te doen wat des kerkeraads is", wordt hier dus in het geheel niet gesproken.

Daarna echter wordt weer over de macht der Overheid gehandeld. En dan wordt in c. 63, gelijk in c. 30,

Ook de Romeinen wisten derhalve reeds, dat de gezondheid van het lichaam voor de ongereptheid van den geest niet onverschillig is en de gezondheid van den geest niet geheel onafhankelijk van het lichaam.

Maar niet alleen de Romeinen, ook de Grieken hadden oog voor de geestelijke zijde van den mensch en kenden de wisselwerking, die er tusschen lichaam en geest bestaat. Ten opzichte van gezondheid en ziekte, zoo zegt Plato, deugd en ondeugd is geen harmonie en disharmonie van meer beteekenis dan die van den geest zelf tot het lichaam zelf. Ontbreekt de harmonie, wanneer b.v. een zwak lichaam het voertuig is voor een sterken en machtigen geest of omgekeerd een sterken en krachtig lichaam een zwakken geest in zich herbergt, dan mist het gehele schepsel schoonheid. Nog sterker komt dit uit bij zichtbare disharmonie. Een lichaam b.v. met ongelijke beenen of met een andere mismaaktheid is leelijk, ondergaat bij onderlinge actie der lichaamsdeelen velerlei vermoedheid, krijgt trekkingen, het waggelt wegens zijn wanstaltigheid en is aan ontelbare ongelukken blootgesteld. Hetzelfde geldt voor het schepsel als dualistisch wezen; geraakt daarin de ziel, krachtiger dan het lichaam, in hevige opwindning en brengt zij dit van binnen geheel in opschudding, zoo vult zij dit met ziekten; stort de geest zich vol kracht op wetenschap en onderzoek, dan sloopst hij het lichaam; geeft hij onderricht, of doet hij mee aan woordenstrijd in het openbaar of privé, die onder kwaadaardigen najver wordt uitgevochten,

grootendeels met dezelfde woorden, gezegd, wat zij in dezen moet doen als wachters van beide tafelen der wet en als lid der kerk, met beroep op de Keizers Aurelianus, hoewel een heiden (quavis Gentilis), Constantijn den Groote, Theodosius II, die de Synodaal veroordeelden lieten verdrijven en hen verbanden, c. 63. Dan volgen waarschuwingen aan de Overheid om voorzichtig, niet te vroeg, zonder dat de zaak wettig en goed beoordeeld is, en ook niet door verkeerde middelen, of te streng, hare macht te oefenen, c.c. 64 en 65. En daarna komt in c. 66 eene rechtvaardiging van dit optreden der Overheid in kerkelijke zaken. „Want de orde eischt wel, dat de functies onderscheiden zijn, maar onderscheiding strijdt niet tegen verbinding of samenwerking (conjunctio), en er is niets op tegen, dat wie in verschillende ambten voorgaan, toch vele dingen met gemeenschappelijke toelag tegelijk bezorgen, en ééne steen (voort)wentelen, ja, naar de behoefte van het oogenblik en als het dringt, somtijds in de plaats van den ander treden of diens taak op zich nemen (Etenim requirit quidem ordo ut sint distinctae functiones, sed conjunctioni distinctio non repugnat, neque quinquam obest quo minus qui diversis officiis praesunt, communibus tamen studiis multa simul procurent, unumque lapidem volvant, imo pro necessitate praesenti et urgente in alterius vicem quondamque subeant), c. 66.

Dit is de leer der Synopsia over de meerdere vergaderingen, in zoover wij er nu mee te doen hebben, en dus de macht der Overheid over de kerken en op de Synodes. Gaat het nu aan om, wanneer men deze leer der Synopsia aangaande de macht der Overheid in het kerkelijke leven verwerpt, zich maar zonder eenige nadere toelichting voor het nieuwe kerkrecht te beroepen op de Synopsia, hetzij door enkel haar te noemen, hetzij door een enkel zinnetje uit haar aan te halen, en dan ook nog niet eens te rekenen met het verband?

Wanneer het niet te doen is om maar indruk te maken, en hun, die het toch niet nagaan kunnen, eene suggestie bij te brengen, moet het beroep op autoriteiten ernstiger geschieden, op eene wetenschappelijk te verantwoorden wijze. Dan moet ook blijken, dat men zelf zo ingezien heeft niet alleen, maar ook nauwkeurig op het betreffende punt nagegaan, opdat men hunne voorstellingen deszake zuiver geve. Het beroep op autoriteiten mag geen valsche vlagvertoon zijn.

S. GRELDANUS.

Over eene verandering van houding. (II.)

Blijkbaar heeft de groote blijdschap over de verwerping der genoemde voorstellen op de Synode in 1914 Dr. A. Kuyper Sr. verhinderd, zich nuchter rekenschap te geven van hetgeen de Synode toen eigenlijk uitgesproken had. Zekere vrees voor de belangen der Vrije Universiteit schijnt hem tevoren bevangen te hebben en, door die verwerping daarvan bevrijd, liet hij zich gaan, zonder dat Synodebesluit eens goed aan te zien en daarvan de ongerijmdheid op te merken. Ik heb terstond mijne bezwaren tegen dat besluit ingebracht in „De Bazuin" van 27 Nov. 1914. Laat mij dat stuk hier ter herinnering opnemen.

„n Synode-uitspraak.

Met 34 tegen 14 stemmen werd den 3en Nov. j.l. door de Synode der Geref. Kerken in Nederland dit voorstel aangenomen:

De Synode der Geref. Kerken, kennis genomen hebbende van de voorstellen, bij haar ingekomen inzake het doctoraat aan de Theol. School, overwegende de argumenten die in het Rapport der Commissie voor en tegen kortelijk zijn aangegeven, gehoord de discussie, besluit aan dat verzoek, vervat in de voorstellen der Particuliere Synoden van Groningen en Drenthe, om n.l. aan de Theol. School het promotierecht te verleenen, niet te kunnen voldoen.

dan vreet de vurige felheid het lichaam in en catarrhale aandoeningen volgen.¹⁶⁾

Daarom leert Plato, dat nimmer de ziel zonder het lichaam, noch het lichaam zonder de ziel bewogen moet worden, opdat beide tegenover elkander in evenwicht blijven en dientengevolge gezond. Daarom moet hij, die de wetenschap beoefent, ook lichaamsbewegingen maken, gymnastiek beoefenen. Aan den anderen kant dient hij, die veel lichaamsarbeid verricht, de bewegingen van den geest te beoefenen door zich met vlijt op muziek en wetenschap toe te leggen.

Uit het voorgaande blijkt duidelijk, dat de meening als zou geestelijke volksgezondheid iets geheel nieuws zijn, van allen grond onthloot is en dat degene, die geestelijke volksgezondheid als een novum beschouwt, niet verder denkt dan zijn schrijffpen lang is. De practijk van de geestelijke volksgezondheid is reeds vele eeuwen lang beoefend, zij het dan op niet zoo groote en uitgebreide schaal als tegenwoordig. Nieuw in eigenlijken zin is alleen de organisatie van de verschillende vereenigingen en inrichtingen, die op dit gebied werkzaam waren of zijn, de nauwere samenwerking op dit uitgestrekte arbeidsveld, de synthese van voorzorg, zorg en nazorg, de systematische wetenschappelijke voorlichting op het terrein der psychische hygiëne.

D.

A. C. D.

16) Dr. H. J. L. Lulofs: Plato over psychisch lijden. N. T. v. Gen., 1925, II, blz. 2554—2555.